

42209
GK-136

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

SÜRELİDİR

Sayı : 30824082/610- 2271
Konu : İstanbul Milletvekili
Sebahat TUNCEL'in
Yazılı Soru Önergesi

.../.../2014

30 Nisan 2014

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24/04/2014 tarihli ve 43452547-120.00-175070 sayılı yazınız.

İstanbul Milletvekili Sebahat TUNCEL'in; Deliçay Nehri üzerindeki HES inşaatının mahkeme kararıyla durdurulmasının ardından, yüklenici firmanın inşaat için kullanacağı dinamitleri toprak altına gömdüğü iddiası hakkında, Bakanlığımıza yöneltmiş olduğu 7/42209 Esas sayılı yazılı soru önergesi incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

İdris GÜLLÜCE
Bakan

EK:

-Cevap Yazısı (1 Adet, 2 Sayfa)

Bu Belge Elektronik
İmza ile imzalanmıştır
...../...../20....

Yılmaz BAŞ
Har. Kad. Tek.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN SEBAHAT TUNCEL'İN
TBMM 7/42209 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGELERİNE
DAİR SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

2009 yılında ihale ile As Enerji Üretim Limited Şirketinin Kemah/Erzincan ilçesinde bulunan Deliçay Nehri (Gabanvadisi-Munzur Dağı) üzerinde yapılmaya başlanan HES projesi valiliğin ÇED raporu gerek yoktur talimatıyla devam etmiştir. Projeden etkilenecek köylerin hepsi eski Ermeni yerleşimi olup bugün ise tamamıyla Alevi nüfusundan oluşmaktadır. Tarım ve hayvancılık temel geçim kaynağı olup ekonomide yaşanan çatışmalar nedeniyle köylünün büyük bir kısmı göç etmek zorunda kalmıştır. Çatışma ortamının durması ile tekrar köylere yerleşim başlamış, özellikle arıcılık başta olmak üzere hayvancılık ve tarımcılık yeniden artmaya başlamıştır.

Köylülerin ekolojiye, kültürlerine ve ekonomilerine zarar verdiği gerekçeleriyle itiraz etmesi mahkeme yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Sivas İdare Mahkemesinin yürütmeyi durdurma kararı vermesi ile Şirket çalışmaları 2013 Eylül ayından itibaren durdurulmuştur. İnşaatı durdurulan HES projesinde şirketin inşaat için kullanacağı dinamitleri toprak altına gömdüğü 7 Nisan 2014 tarihinde basına yansımıştır. 1300 kilogram dinamitin toprağın altına denetimsiz bir şekilde gömülmesi ciddi bir yaşam ihlali beraberinde getirmektedir. Üstelik bu olay dışında başka HES projelerinde de benzer şekilde dinamitlerin gömüldüğü ihtimallerini de akla getirmektedir. Bölgede patlaması durumunda Ölümlere yol açabilecek bu ihlal aynı zamanda ekolojiye ve insanların yaşam alanlarına zarar verebilir. Dinamitin bulunduğu mera alanı köylülerin günlük olarak kullandığı bir alandır. Çevresinden herhangi bir koruma önlemi olmadığı belirtilirken bu ciddi bir tehlike doğurmaktadır.

Patlayıcıların gömülmesi dışında ise HES projesinin neden olduğu ihlaller uzmanlar tarafından şu şekilde belirtilmektedir:

- ÇED Raporunda yer almamasına rağmen köylerin mera alanı işgal edilmiş ve üzerine santral binası kurulmuştur. Mahkemenin tespit kararına rağmen idare aradan geçen 8 aya rağmen santrali mera alanından kaldırmamıştır.
- Köylünün kutsal kabul ettiği "Hasan Dede", "Şehitlik" alanları inşaat çalışmaları sırasında tahrip edilmiş. Konuya ilişkin talepler söz konusu alanların kutsal yer olarak kabul edilmemesi gerekçe gösterilerek ret edilmiştir.
- 10 ayrı kez şirketin hukuka aykırı dinamit taşıdığı ve patlattığı jandarma tarafından tutanak altına alınmasına rağmen Şirket ve sorumlular hakkında hiçbir işlem yapılmamıştır.
- Köylüler, şirket çalışanlarını yürütmeyi durdurma kararı sonrasında 12 ton dinamiti mera alanına gömerken suçüstü yakalamalarına ve olayın jandarma tarafından tutanak altına alınmasına ve aradan 6 ay geçmesine rağmen sorumlular hakkında hiçbir cezai işlem yapılmamıştır.
- 31 Mart 2014 günü köylüler şirketin mera alanında bir başka yere daha dinamit gömdüğü bilgisine ulaşmış ve jandarmaya ihbarda bulunmuş. Yapılan aramada 1300kg dinamit ve fünye toprak altına gömülü olarak bulunmuştur.
- Yapılan inşaat çalışmaları ve kuraklık nedeniyle köylerin yaşam kaynağı olan Deliçay nehri kurumuş bulunmaktadır.

1) Mera alanında gömülü bulunan dinamitlerle ilgili Bakanlığınızın bilgisi var mı? Varsa bu konuda ne gibi işlemler yaptınız? Bu dinamitlerin gömülmesini kim denetlemektedir? Hangi yasal düzenlemeye tabidir?

2) Türkiye'de yer alan HES ve Baraj projelerinde, yürütmeyi durdurma ve iptal kararları verildiğinde bu inşaat çalışmalarında kullanılan dinamitler hangi usul kullanılarak taşıyor ve nasıl imha ediliyor? Başka hangi HES inşaatlarında kullanılan dinamitlerin gömülme yöntemi kullanılmaktadır?

3) Bugüne kadar imha edilen dinamit miktarı nedir? Bunlar tutanakla ilgili idari birimlere bildiriliyor mu? İptal veya yürütmeyi durdurma kararı verilip de dinamit ve kimyasal atıkların imhasına ilişkin tutanak bulunmayan yer var mı? Var ise bunlar nereler?

CEVAP:

HES Projeleri ve Maden Ocaklarında kullanılan patlayıcı miktarı, patlatma sayısı vb. hususlar ile bunlara ilişkin belgeler, anlık patlatma sırasında kayda alınan tutanaklar üzerinden kontrol edilerek ilgili mevzuat kapsamında denetlenmektedir.

Bununla birlikte; HES projeleri, maden ocakları vb. kullanılan patlayıcı maddelerin imhası; "Patlayıcı Maddelerin Yok Edilme Usul ve Esaslarını Dair Yönetmelik" in, Patlayıcı Maddelerin Yok Edilmesine Dair Genel Hükümler başlığı altında belirlenmiştir. Mezkur yönetmeliğin konuya ilişkin üçüncü maddesinde ise "Tüzük kapsamında bulunan maddenin yok edilmesi valilerin iznine bağlı olup, sonuç İçişleri Bakanlığına bildirilir." hükmü ile yine altıncı maddesinde "Üç yüz kilograma kadar miktarlar, valinin yetkili kılacağı en az iki kişilik bilirkişi ekibinin, bu miktardan fazlası ise barut ve patlayıcı madde uzmanlarının, kalite kontrol testleri sonucu düzenleyecekleri rapora göre ıslah veya yok edilir." hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla, Erzincan İli, Kemah İlçesi, Deliçay (Meyvanlıgöb) Deresi üzerinde, As Enerji Üretim Ltd. Şti. tarafından yapılması planlanan "Deliçay I-II Regülatörü ve HES Kapasite Artışı, Kırma- Eleme Tesisi ve Beton Santrali Projesi" ile ilgili olarak, Erzincan Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından 04.05.2012 tarihinde "ÇED Gereklidir" kararı verilmiş olup, proje ile ilgili olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi Genel Formatı (EK-IV) çerçevesinde hazırlanan proje tanıtım dosyası Bakanlığımıza sunulmuş ve ÇED süreci, ÇED Yönetmeliği'nin 8 inci maddesi gereğince başlatılmıştır.

Bahse konusu proje için 02.08.2012 tarihinde Erzincan Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce Halkın Katılımı Toplantısı, Bakanlığımızda da 06.08.2012 tarihinde Kapsam ve Özel Format Belirleme Toplantısı düzenlenmiştir. 25.12.2012 tarihinde yapılan 1 inci İnceleme- Değerlendirme Komisyonu toplantısında ise projeye ait ÇED Raporu, komisyon tarafından nihai olarak kabul edilmiş olup, proje için ÇED Olumlu kararı verilmiştir.

Ancak, Erzincan İli, Kemah İlçesi, Oğlupınar Köyü Tüzel Kişiliğine izafeten, Köy Muhtarı Cemal GÖLÇEK ve arkadaşlarının söz konusu kararın durdurulması ve iptal talebiyle ilgili olarak; Sivas İdare Mahkemesi nezdinde açtıkları davanın ara kararında yürütmenin durdurulmasına hükmedilmiştir. Bunun üzerine, Bakanlığımız dava dilekçesinde yer alan hususlara karşı gerekli savunmasını yaparak, 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 28 inci maddesi uyarınca, Sivas İdare Mahkemesi tarafından alınan yürütmenin durdurulması kararının yerine getirilmesi için Erzincan Valiliğine (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) talimat vermiştir.